

Evropa a sjednocování

Brzo po skončení první světové války byl nově zřízený Československý stát vystaven podobným problémům, jaké dnes vidíme po skončení „studené války“ a rozpadu špatně budovaného a špatně řízeného sovětského impéria (včetně satelitů). Tehdy bylo problémem nejen Slovensko a Podkarpatské Rus, ale i Slezsko, a dokonce Morava, a stále se ozývala hlasy proti centralizaci, zejména – jak se tomu i později říkalo – proti „pragocentrismu“. F. X. Šalda se tehdy v malé poznámce mj. vyjádřil následovně: „Nerad bych, aby Praha vykonávala více vlivu, než má opravdu tvořivé síly, a aby její autorita byla jiná než ta, již ji přizná svobodná volba a láska ostatních zemí!“ (Soubor díla sv. 20, str. 160.) Ani dnes by naše aktuální stanovisko nemohlo být vysloveno lépe: Byli bychom i dnes neradi, aby Brusel (resp. sjednocená Evropa, ať už odkudkoliv z centra působící) vykonával více vlivu, než má opravdu tvořivé síly. A stejně jako Šalda, také my bychom si nepřáli žádné „uniformovanosti ve všem všudy“, a „zejména ne ve věcech kulturních“ (tamtéž). Nicméně dnešní situace není naprosto obdobná, ale má své specifické. Tehdy šlo vytvoření státu, který by mohl nějak přežít mezi takovými velmocemi, jakými bylo Německo a Rusko (vlastně už Sovětský svaz); a Masaryk už tehdy věděl, že to bez nějakého účinného spojení s dalšími zeměmi mezi oněmi velmocemi asi dlouho nevydrží. Dnes už nejde o takové nejisté (jak se ukázalo) spojení, jakými tehdy byli Francouzi a Angličané, a nejde také o nebezpečné Německo a neméně nebezpečné Rusko – tzv. globalizace způsobila, že vše dostalo mnohem větší rozměry. Už není zapotřebí budovat nárazníkovou zónu mezi Německem a Ruskem; Německo je zapojeno do sjednocované Evropy nejen spolu s Francií a Anglií, svými přemožiteli (ovšem za velké podpory Spojených států, jak víme), ale také s řadou bývalých sovětských satelitů a dokonce s některými zeměmi, které byly kdysi přímo začleněny do rámce Sovětského svazu. A za těchto okolností byla a je hrozba ze strany nového Ruska (pokud by se o nějakou agresi začalo znovu pokoušet) značně snížena a stala se dokonce dost nepravděpodobnou, ovšem zejména vzhledem k vývoji ostatku světa, zvláště pak v zemích, kde roste vliv islámského fundamentalismu, jímž už byl do jisté míry ohrožován v některých svých částech bývalý Sovětský svaz a který není o nic méně nebezpečný ani pro dnešní Rusko, i když jsou za největšího nepřítele stále deklarovány Spojené státy. (S novým kurzem Obamovým, pokud bude být jen relativně úspěšný, nepochybně může dojít k zvětšení tlaku fundamentalistů na Rusko; že si toho je třeba Medvěděv dobře vědom, dokládá ohlášené ukončení „války“ a stažení ruských vojáků z Čečny.) Mocensko-politicky je proto naše zapojení do sjednocující se Evropy naší životní nutností; tím spíše však je třeba ostražitě hlídat v rámci tohoto sjednocování ty velké evropské mocnosti, které by si chtěli hrát znovu na jakési „kolonizátory“ zemí střední a východní Evropy v mnoha jiných ohledech, a to zase „ve všem všudy“.

(Písek, 090419-1.)